

ЗАКОН ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР

(пречистен текст)

(“Сл. весник на Р Македонија” бр.69/04 од 07.12.2004 година и бр.22/07 од 23.02.2007 г.)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

(1) Со овој закон се уредува системот за внатрешна ревизија заснован согласно со меѓународните стандарди за внатрешна ревизија, целите, принципите, организацијата, функционирањето и надлежностите на внатрешната ревизија на субјектите во јавниот сектор во Република Македонија.

(2) Одредбите на овој закон се однесуваат на следниве субјекти од јавниот сектор (во натамошниот текст: субјекти): корисниците на средства од Буџетот на Република Македонија, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија, Фондот за здравствено осигурување на Македонија, Фондот за магистрални и регионални патишта, Агенцијата за вработување на Република Македонија, општините и градот Скопје, агенциите и другите институции основани со закон, јавните претпријатија, како и правните лица во кои државата е доминантен акционер.

II. ДЕФИНИЦИИ

Член 2

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следново значење:

а) внатрешна ревизија е независна објективна активност за проверување на информации и потврдување на нивната точност и давање совет, создадена со цел да придонесе во подобрувањето на работењето на субјектите. Таа им помага на субјектите да ги исполнат своите цели, применувајќи планиран, строго определен пристап за процена и подобрување на успешноста во процесите на управување со ризикот, контролата и раководењето;

б) ревизија на усогласеност (регуларност) е процена дали работењето е во согласност со законите, подзаконските и интерните акти што се во сила;

в) ревизија на системите за внатрешна контрола е темелна процена на функционирањето на системите за внатрешна контрола;

г) ревизија на успешноста во работењето (извршувањето) е процена на економичноста, ефикасноста и ефективноста на работењето и користењето на средствата во дефинирана област на активности или програми и

д) финансиска ревизија е проверка на точноста и комплетноста на сметководствената евиденција и финансиските извештаи.

III. СТАНДАРДИ, ЦЕЛ, ОСНОВНИ ЗАДАЧИ, ПРИНЦИПИ И ВИДОВИ НА ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА

Стандарди за внатрешна ревизија

Член 3

- (1) Внатрешната ревизија кај субјектите од членот 1 став (2) на овој закон ја вршат внатрешни ревизори.
- (2) Внатрешните ревизори работат согласно со прифатените професионални стандарди кои се засновани на меѓународните стандарди за внатрешна ревизија.
- (3) Во согласност со меѓународните стандарди за внатрешна ревизија министерот за финансии ги пропишува стандардите за професионално извршување на внатрешната ревизија.

Цел, основни задачи и принципи на внатрешната ревизија

Член 4

Целта на внатрешната ревизија е на раководителот на субјектот да му обезбеди независно објективно оценување со цел подобрување на работењето на субјектот и на ефективностa на системите за внатрешна контрола.

Член 5

Основни задачи на внатрешната ревизија се:

- а) оценување на значајните фактори на ризик и давање совети на раководителот на субјектот за намалување на факторите на ризик;
- б) врз основа на анализи да се утврди и оцени економичноста, ефикасноста и ефективностa во работењето на системите за финансиско управување и контрола и да се дадат препораки за подобрување на работењето на субјектот;
- в) проверка на точноста и комплетноста на сметководствената евиденција и финансиските извештаи;
- г) утврдување и оценување на усогласеноста на работењето со законите, подзаконските и интерните акти и
- д) следење на спроведувањето на преземените мерки од раководителот на субјектот врз основа на ревизорскиот извештај.

Член 6

Внатрешната ревизија се спроведува согласно со принципите на законитост, независност, непристрасност, доверливост и професионалност.

Видови на внатрешна ревизија

Член 7

Видови на внатрешна ревизија се:

- а) ревизија на системите за внатрешна контрола;
- б) ревизија на усогласеност (регуларност);
- в) ревизија на успешноста во работењето (извршувањето) и
- г) финансиска ревизија.

IV. ОРГАНИЗАЦИЈА, УСОГЛАСУВАЊЕ И НЕЗАВИСНОСТ НА ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА

Организација и усогласување на системот за внатрешна ревизија

Член 8

Министерството за финансии е надлежно за регулирање, развој и усогласување на системот за внатрешна ревизија во јавниот сектор и соработува со релевантните меѓународни институции во областа на внатрешната ревизија.

Член 9

Внатрешната ревизија ја спроведуваат Министерството за финансии - Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола и организационите единици (во натамошниот текст: единици) за внатрешна ревизија во субјектите од членот 1 став (2) на овој закон.

Сектор за јавна внатрешна финансиска контрола

Член 10

(1) Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола ги спроведува следниве активности:

- регулирање, развој и усогласување на системот за внатрешна ревизија во јавниот сектор и
- внатрешна ревизија кај субјектите од јавниот сектор кај кои не се основани единици за внатрешна ревизија до моментот на нивното основање и вршење на внатрешна ревизија кај субјектите кај кои се основани единици за внатрешна ревизија, но кои не вршат внатрешна ревизија согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, додека не се отстранат неправилностите.

Член 11

Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола со цел регулирање, развој и усогласување на системот за внатрешна ревизија во јавниот сектор ги спроведува следниве активности:

- а) подготвува предлози на законски и подзаконски акти за внатрешна ревизија;
- б) дава предлози за развој и усогласување на системот на внатрешна ревизија;
- в) го следи спроведувањето на законите, подзаконските и интерните акти, прифатените професионални стандарди и етичкиот кодекс, упатствата и методите за внатрешна ревизија;
- г) врши супервизија на квалитетот на работењето на единиците за внатрешна ревизија преку увид на лице место во документацијата кај субјектите;
- д) организира континуирана обука на внатрешните ревизори;
- ѓ) изготвува збирни годишни извештаи за внатрешна ревизија и
- е) соработува со Државниот завод за ревизија и други професионални организации од областа на ревизијата и сметководството.

Основање и работење на единиците за внатрешна ревизија

Член 12

- (1) Раководителот на субјектот е должен да основа единица за внатрешна ревизија и да обезбеди ресурси за нејзино функционирање.
- (2) Раководителот на субјектот може да склучи договор за основање на заедничка единица за внатрешна ревизија со раководителот на друг субјект од јавниот сектор или договор за вршење внатрешна ревизија од единица за внатрешна ревизија од друг субјект од јавниот сектор по претходна согласност од Министерството за финансии.
- (3) Работењето и задачите на единиците за внатрешна ревизија се уредуваат со овој закон, подзаконските акти, повелбата за внатрешна ревизија и интерните акти на субјектот усогласени со овој закон.
- (4) Единиците за внатрешна ревизија во субјектите од членот 1 став (2) на овој закон кои имаат органи во состав и единки корисници се одговорни и за извршување на задачите на внатрешна ревизија кај органите во состав и единките корисници на средства, доколку истите немаат основано свои единици за внатрешна ревизија, а можат да вршат ревизија и кај други субјекти за делот на средствата одобрени за определени намени.
- (5) Организационата структура и бројот на внатрешни ревизори во единицата за внатрешна ревизија се определува врз основа на обемот и сложеноста на задачите на субјектот и средствата со кои располага и управува.

Организациска и функционална независност

Член 13

- (1) Раководителот на субјектот е одговорен за обезбедување на организациска и функционална независност на работењето на внатрешната ревизија.
- (2) Единицата за внатрешна ревизија директно одговара пред раководителот на субјектот и е независна во планирањето, спроведувањето и известувањето за внатрешните ревизии.
- (3) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори не треба да извршуваат задачи на финансиски менаџмент и контрола и други задачи во субјектот што не се поврзани со функцијата на внатрешната ревизија.

Член 14

(се брише)

Член 15

- (1) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешниот ревизор се должни да ја извршуваат својата работа согласно со закон, подзаконските акти, стандардите и етичкиот кодекс, како и упатството за работа и повелбата на секоја единица за внатрешна ревизија.
- (2) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешниот ревизор не можат да бидат сменети доколку работат согласно со одредбите од ставот (1) на овој член.
- (3) Раководителот на субјектот е должен да донесе Повелба за внатрешна ревизија.
- (4) Министерот за финансии ги пропишува основните елементи на упатството за работа и повелбата за внатрешна ревизија.

V. УСЛОВИ КОИ ТРЕБА ДА ГИ ИСПОЛНИ И СТАТУСОТ НА ВНАТРЕШНИОТ РЕВИЗОР

Член 16

Внатрешниот ревизор, покрај општите услови за вработување утврдени со закон, треба да ги исполнува и следниве услови:

- високо образование од областа на економијата, правото или други области согласно со актите за организација и систематизација и
- да има најмалку две години работно искуство во внатрешната ревизија, надворешната ревизија или финансиите.

"Статус на внатрешните ревизори

Член 16-а

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори имаат статус на вработени на неопределено време."

VI. НАДЛЕЖНОСТИ НА РАКОВОДИТЕЛОТ НА ЕДИНИЦАТА ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

Член 17

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија:

- а) изготвува упатство за работа на единицата и повелба за внатрешна ревизија;
- б) подготвува стратешки и годишни планови за внатрешна ревизија врз основа на процената на ризикот и по одобрувањето од раководителот на субјектот го обезбедува нивното спроведување и следење;
- в) го организира и координира работењето на внатрешната ревизија и врши надзор на нејзиното спроведување;
- г) го информира раководителот на субјектот за постоење на сопствен конфликт на интереси при извршување на својата задача;
- д) го информира раководителот на субјектот доколку се појави сомнеж за нерегуларности и/или измами кои можат да резултираат со кривична, прекршочна или дисциплинска постапка;
- ѓ) го доставува ревизорскиот извештај до раководителот на субјектот, а доколку ревидираниот субјект е буџетски корисник од втор ред и на неговиот раководител;
- е) подготвува годишни извештаи за работењето на внатрешната ревизија;
- ж) се грижи за квалитетно извршување на внатрешната ревизија и примената на насоките дадени од министерот за финансии;
- з) се грижи за евидентирање на ревизорските активности и чување на документите од ревизиите;
- с) обезбедува обука на внатрешните ревизори, подготвува и поднесува годишни планови за обука до раководителот на субјектот за нивно одобрување и обезбедува нивна имплементација;
- и) ги проценува капацитетите и ресурсите на единицата за внатрешна ревизија на годишно ниво и доставува препораки до раководителот на субјектот за нивната усогласеност со годишниот план за ревизија;
- ј) го известува раководителот на субјектот за спроведувањето на годишниот план за ревизија и дава објаснување за промените во планот за ревизија и
- к) го следи спроведувањето на препораките од извршената ревизија и акционите планови.

VII. ПРАВА И НАДЛЕЖНОСТИ НА ВНАТРЕШНИОТ РЕВИЗОР

Член 18

Внатрешниот ревизор ги има следниве права:

- а) да влезе во просториите на субјектот каде што се врши ревизија, имајќи ги предвид правилата за безбедност и добро однесување;
- б) да има пристап до соодветните документи поврзани со ревизијата кај субјектот, како и документите кои содржат државна, службена или деловна тајна и други документи и податоци што се чуваат во електронска форма, придржувајќи се на одредбите за заштита на податоци и тајни, дефинирани во соодветните законски, подзаконски и интерни акти. Да бара заверени копии, изводи или потврди од горенаведените документи и во одредени случаи да ги земе оригиналните документи, оставајќи копија со потврда за прием;
- в) да бара усна или писмена информација од кој било вработен или раководител во субјектот во кој се врши ревизија;
- г) да бара информации од други институции во врска со работењето и управувањето со субјектот во кој се врши ревизија и
- д) да иницира вклучување на надворешни експерти.

Член 19

Внатрешниот ревизор има надлежност да:

- а) ја спроведува програмата за ревизија;
- б) го информира раководителот на субјектот во кој се врши ревизија за почетокот на ревизијата и го презентира писмото за овластување;
- в) ги проучува документите и состојбите неопходни за формирање на објективно мислење;
- г) ги образложува наодите објективно и вистинито во писмена форма и да ги поткрепува со докази;
- д) го информира веднаш раководителот на единицата за внатрешна ревизија ако во текот на ревизијата се појави сомнеж за нерегуларност и/или измама, кој може да резултира со кривична, прекршочна или дисциплинска постапка;
- ѓ) изготвува нацрт на ревизорски извештај со акционен план за спроведување на препораките кој го разгледува и усогласува со одговорните лица во ревидираниот субјект;
- е) ги доставува нацртот и конечниот извештај до раководителот на единицата за внатрешна ревизија;
- ж) го известува веднаш раководителот на единицата за внатрешна ревизија во случај на конфликт на интереси во врска со ревизијата;
- з) ги враќа оригиналните документи кога ќе заврши ревизијата, а доколку постои сомнеж кој може да доведе до кривична, прекршочна или дисциплинска постапка, ги доставува документите до раководителот на субјектот со потврда за нивниот прием, со цел тој да ги преземе потребните мерки;
- с) чува каква било државна, службена или деловна тајна која ќе ја открие при спроведувањето на ревизијата и
- и) ги чува сите работни документи во досието за внатрешна ревизија.

Конфликт на интереси

Член 20

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија или внатрешниот ревизор не треба да учествува во ревизија доколку постои некој од следниве видови конфликти на интереси ако:

- а) во текот на последните три години ревизорот бил вработен во субјектот во кој се врши ревизија;
- б) во текот на последните три години ревизорот, брачниот другар или роднина до втор степен раководел во субјектот во кој се врши ревизија;
- в) ревизорот, брачниот другар или роднината до втор степен имаат удел или акции во субјектот во кој се врши ревизија и
- г) постојат други околности кои можат да доведат до потенцијален конфликт на интереси, кога раководителот на единицата за внатрешна ревизија ќе процени и ќе го образложи во писмена форма.

VIII. ПРАВА И ОБВРСКИ НА СУБЈЕКТОТ ВО КОЈ СЕ ВРШИ РЕВИЗИЈА

Член 21

Одговорното лице во субјектот во кој се врши ревизија има право:

- а) да бара документ за лична идентификација и писмо за овластување на ревизорот, а во спротивно да ја одбие соработката и
- б) да биде повикан да даде коментари и да разговара за нацртот на ревизорскиот извештај.

Член 22

Одговорното лице и вработените во субјектот во кој се врши ревизија ги имаат следниве обврски:

- а) да помагаат и соработуваат за време на ревизијата;
- б) да обезбедуваат усни или писмени информации, изјави на барање на ревизорот, пристап до документите, да доставуваат заверени фотокопии од бараните документи, како и да ги доставуваат бараните оригинални документи со потврда за прием на истите;
- в) на барање на ревизорот, да дадат изјава за комплетноста на документите и податоците;
- г) врз основа на ревизорските наоди и препораки, да учествуваат во подготовката на акционен план за спроведување на препораките, во кој ќе се утврдат одговорните лица и крајните рокови за преземање на неопходните мерки во рамките на нивните надлежности;
- д) да ги спроведат препораките и да го информираат раководителот на субјектот и раководителот на внатрешната ревизија за спроведувањето на акциониот план и
- ѓ) да обезбедат соодветни услови за работа на ревизорите.

IX. СПРОВЕДУВАЊЕ НА ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА

Планирање на внатрешната ревизија

Член 23

- (1) Со цел планирање на работата на ревизијата, раководителот на единицата за

внатрешна ревизија изготвува стратешки и годишен план за ревизија врз основа на процената на ризикот, кој го потврдува одговорното лице на субјектот.

(2) Министерот за финансии ја пропишува содржината на годишниот план за ревизија од ставот (1) на овој член.

Член 24

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија го доставува годишниот план за ревизија за наредната година до министерот за финансии најдоцна до 15 декември во тековната година.

Ревизорска програма

Член 25

(1) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија или внатрешниот ревизор назначен од него, изготвува програма за секоја ревизија и ги назначува внатрешните ревизори за соодветната ревизија.

(2) Министерот за финансии ја пропишува содржината на програмата за ревизија од ставот (1) на овој член.

Писмо за овластување

Член 26

(1) На внатрешниот ревизор за секоја ревизија му се издава писмо за овластување потпишано од раководителот на единицата за внатрешна ревизија.

(2) Писмото за овластување на раководителот на единицата за внатрешна ревизија го потпишува раководителот на субјектот.

(3) Писмото за овластување на надворешни експерти за спроведување на внатрешната ревизија ангажирани од раководителот на субјектот го потпишува раководителот на единицата за внатрешна ревизија.

Ревизорски извештај

Член 27

Ревизорот изготвува ревизорски извештај кој ги содржи предметот, наодите, заклучоците и препораките од ревизијата.

Годишни ревизорски извештаи

Член 28

(1) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија и раководителот на субјектот се одговорни за подготвување на квартални и годишни ревизорски извештаи.

(2) Годишниот извештај содржи:

- збиен извештај за работењето на внатрешната ревизија во извештајниот период и
- извештај за реализираните ревизорски наоди и препораки.

(3) Раководителот на субјектот го испраќа годишниот ревизорски извештај до министерот за финансии најдоцна до 15 април следната година.

Х. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 29

Министерот за финансии, во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ги донесе подзаконските акти, согласно со членовите 3, 15, 23 и 25 од овој закон.

Член 30

Одредбата од членот 20 точка а) на овој закон ќе се применува по истекот на три години од денот на влегувањето во сила на овој закон, односно од првото назначување на внатрешен ревизор.

Член 31

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од членовите 46-а, 46-б, 46-в, 46-г и 46-д на Законот за буџетите ("Службен весник на Република Македонија" број 79/93, 3/94, 71/96, 46/2000, 11/2001, 93/2001, 46/2002, 24/2003 и 85/2003).

Член 32

До денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи според одредбите на овој закон, се применуваат подзаконските прописи што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 33

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

*
* *

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи членот 37 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" број 61/2004 и 96/2004).

Единиците на локалната самоуправа, во рок од три месеца од влегувањето во сила на овој закон, се должни да спроведат постапка за разрешување на внатрешните ревизори назначени од советот на општината и вработување на внатрешни ревизори на неопределено време.